

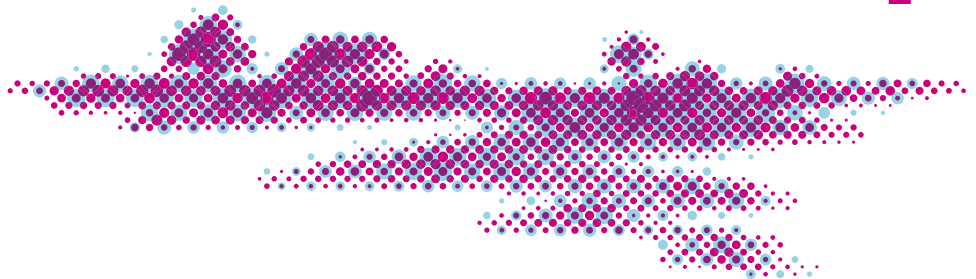
Een eindje om met Het Drentse Landschap

Drentsche Aa, Strubben en Kniphorstbosch

FOTO: HENNY LEIJTENS

Het Drentse Landschap

WANDELROUTE 11 KM

‘En dan: wat is natuur nog in dit land?’, woorden van dichter J.C. Bloem in zijn beroemde gedicht ‘De Dapperstraat’. Wat is het lot van de Nederlandse natuur zonder dat de mens haar een handje helpt? Je moet er onderweg maar ‘ns aan denken. Hoe het komt dat we nog steeds een Drentsche Aa hebben? Dat het weidse landschap van De Strubben er nog is en het verrassende Kniphorstbosch? Dat je Strubben Kniphorstbosch één grote prehistorische begraafplaats blijkt met hunebedden en grafheuvels als relictten van menselijke activiteit.

Informatie over de wandelroute

Startpunt/parkeren

Boerderij Homanshof

Lunsenhof 20, 9467 PM Anloo

[Routebeschrijving via Google](#)

Lengte route 11,2 km

GPS-startpunt

N53°02'35.8" E6°42'04.3"

Begaanbaarheid paden

Vooral de paadjes in het beekdal zijn soms moeilijk begaanbaar in natte jaargetijden.

Honden

Honden toegestaan mits aangelijnd.

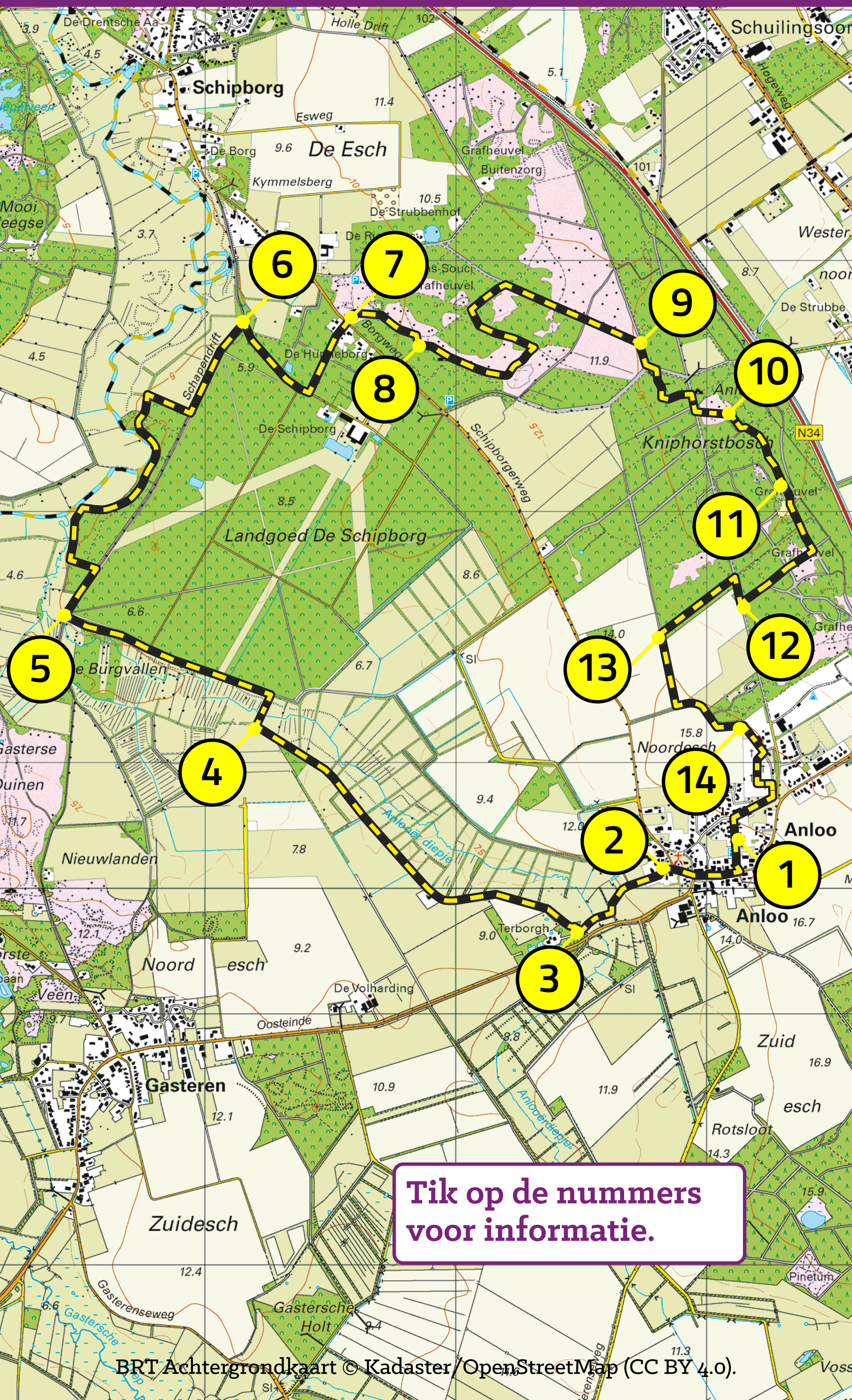
Afkortingen

LA linksaf, RA rechtsaf, RD rechtdoor

.....

- Deze pdf werkt het beste in Acrobat Reader of iBooks.
- Printen: maak gebruik van de mogelijkheden van uw eigen printer. [Zie tips.](#)

🚶 Drentsche Aa-Strubben, Kniphorstbosch

Tik op de nummers
voor informatie.

1 Start

kaart

- Vanaf parkeerplaats Homanshof RA. Einde weg RA, Brinkstraat.
- In bocht RD met Magnuskerk aan de rechterhand.

De route begint bij de Homanshof.

De Homanshof is een achttiende-eeuwse Saksische boerderij en tevens rijksmonument.

Anloo is een zeer goed bewaard gebleven brinkdorp met veel monumentale Saksische boerderijen en een prachtige kerk.

2 Magnuskerk

kaart

- Bij kerkingang LA langs het brinkje en links naar zandpad.
- Volg zandweg. Neem tweede afslag RA.
- Graspad gaat over Anlooërdiepje, op zandweg RA.

Al eeuwenlang domineert de Magnuskerk het dorpsbeeld van Anloo. De geschiedenis van de kerk gaat terug naar de eerste jaren van het christendom. Samen met de kerken van Vries, Rolde, Emmen, Beilen en Diever was Anloo de kerspelkerk van een van de zes Drentse oerparochies.

Delen van de Magnuskerk stammen uit de elfde en twaalfde eeuw. Het schip is opgetrokken uit tufsteen, een vulkanische steensoort uit de Eifel die als bouw materiaal gebruikt werd voor men hier over baksteen beschikte.

De Magnuskerk is een van de weinige kerken in Drenthe waar nog middeleeuwse muurschilderingen aanwezig zijn. Een van de Latijnse spreuken op de kerkmuur zegt: 'Niet het geschreeuw maar de liefde klinkt door tot in het oor van God'.

3 Anlooërddiepje

kaart

- Volg het zandpad ongeveer 1,5 km. langs de beekdalrand.
- Neem eerste smalle pad RA.

Dat het Anlooërddiepje en de Drentsche Aa nog steeds vrijelijk hun gang kunnen gaan, is eigenlijk verbazingwekkend. Begin jaren zestig van de vorige eeuw leek het erop dat het met de Drentsche Aa dezelfde kant op zou gaan als met de andere Drentsche beken.

Ook de middenloop van de Drentsche Aa zou rechtgetrokken worden om het water beter te kunnen afvoeren ten behoeve van de landbouw.

In zulke plannen bleef er van het Anlooërdiepje niet meer over dan een afwaterings-sloot. Gelukkig kon het diepje behouden blijven en zijn de eeuwenoude graslandjes in het beekdal nog steeds te bewonderen.

4 Burgvallen

kaart

- Het brugje over en op einde pad LA.
- Volg zandweg langs landgoed De Schipborg.

Aan de overkant van het diepje liggen De Burgvallen. In dit gebied en verderop bij het Schipborger Diep bloeien in het voorjaar duizenden orchideeën.

5 Schipborger Diep

kaart

- Einde zandpad RA over zandweg met fietspad. Eerste paadje LA.
- Bij beekdal met bocht naar rechts.
- Op driesprong met vlonderpad rechts aanhouden.
- Op kruising LA. Volgende kruising RD.
- Bij houten brug (Schipborger Diep) RD paadje pal langs de beek volgen. Dit pad uitlopen naar zandweg met fietspad. Hier LA.

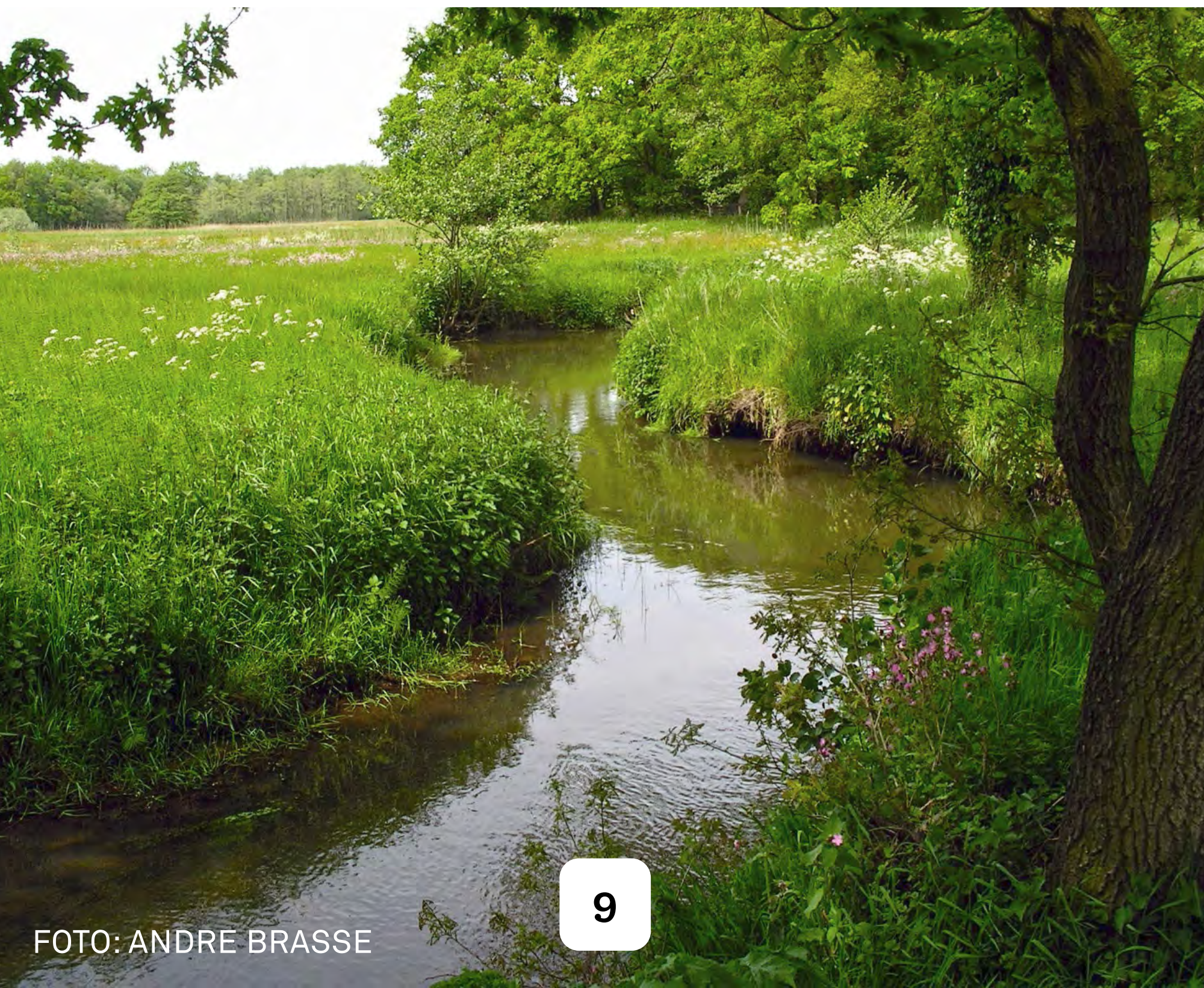

FOTO: ERIC WANDERS

Dat dit deel van de Drentsche Aa - hier heet hij het Schipborger Diep - behouden bleef, hebben we vooral te danken aan de inzet van een aantal mensen in de jaren zestig. Belangrijk argument van hen was dat de bovenloop eerder al ingrijpend op de schop was gegaan waardoor het overtollige water keurig afgevoerd kon worden vóór het de middenloop

bereikte. Kon de Drentsche Aa niet behouden blijven? Ook de zorgen van het Waterbedrijf Groningen over de kwaliteit van het oppervlaktewater dat ze bij De Punt uit de Drentsche Aa haalden, zullen een rol gespeeld hebben om de Drentsche Aa ongemoeid te laten.

Vanaf 1965 kon Staatsbosbeheer overal in het Drentsche Aa-gebied grote aankopen doen. In 2002 kreeg het gebied een speciale beschermingsstatus met de oprichting van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa. Rond 2010 is in totaal zo'n 3000 hectare in beheer bij de natuurorganisaties. Dat is een derde van het totale oppervlak van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap.

6 Landgoed De Schipborg

kaart

- Neem na grasstrook 1e paadje RA. Meteen weer RA.
- Bij vennetje aan de linkerkant RD.
- Bij gietijzeren hek LA. Dit pad RD volgen tot aan de Borgweg.

Landgoed De Schipborg ligt rond een monumentale boerderij met dezelfde naam die in 1913 ontworpen werd door de architect Berlage in opdracht van de familie Kröller. In de omgeving heet de boerderij de Berlage-boerderij. In 1997 is op de voormalige landbouwgrond van De Schipborg een nieuw landgoed aangelegd in de traditie van de oude sterrenbossen. Net als in de ontginningstijd eind negentiende eeuw is het planten van bomen nog steeds een interessant alternatief voor een landbouwbestemming.

7

De Strubben

kaart

- Steek doorgaande weg over, ga door klaphek het Strubben-Kniphorstbosch in. Neem eerste smalle pad RA.
- Houd steeds rechts aan. Bij gele paal RA en op Y-splitsing LA.
- Volg de bosrand aan de rechterhand langs hunebed D7.

De naam 'strubben' gebruikten de Drenten voor de bosgordel tussen de es en het heideveld. Hoe dichterbij het veld hoe lager de bomen bleven en hoe grilliger ze uitgroeiden. Onderweg naar de heide knaagden de schapen zo vaak ze konden de toppen uit de jonge boompjes waardoor deze laag bleven en er een soort geleidelijke overgang tussen bos en veld ontstond. Toen rond 1900 de schaapskudden van het veld verdwenen, konden De Strubben uitgroeien tot een brede open boszone met nog steeds opvallend grillige stammen.

In de twintigste eeuw zijn De Strubben net als het zuidelijk ervan gelegen Kniphorstbosch in gebruik geweest als militair oefenterrein. De beperkte toegang tot het terrein stelde de natuur in de gelegenheid hier vrijelijk haar gang te gaan. Ruim tien jaar geleden kreeg Staatsbosbeheer het gebied in eigendom.

De ontwikkeling van het bos in De Strubben had steeds meer van het heideveld afgeknabbeld en de bossen dreigden dicht te groeien met opslag.

Om ze als cultuurhistorisch fenomeen in stand te houden heeft Staatsbosbeheer de afgelopen jaren het grootste deel van de aanwas laten kappen om het gebied terug te brengen naar de oude situatie.

De Strubben horen tegenwoordig weer tot de fraaiste van Nederland. Het gebied wordt begraaasd met heideschappen en heidekoetjes.

8 Bospieper

kaart

- Pad volgen. Bij een met riet begroeide laagte LA.
- Neem na geel paaltje eerste pad scherp LA.
- Volg pad tot Y-splitsing en ga hier RA.
- Eerste kruising (geel paaltje) RA, daarna RA op zandweg met fietspad. Pad volgen en na wildrooster RD.

FOTO: ERIC WANDERS

Als er één vogel is die zich thuis voelt in het landschap met open bossen en boomheide van Strubben Kniphorstbosch, dan is het wel de boompieper. Door zijn uiterlijk als mini-zanglijster springt hij niet in het oog en is hij nauwelijks te onderscheiden van zijn neef de graspieper. De

zang en het bijbehorende gedrag van de boompieper zijn daarentegen opvallend en onmiskenbaar. Het mannetje stijgt al zingend op, het liefst vanuit de top van een solitaire boom. Vervolgens daalt hij metijd uitgeslagen vleugels en staart en met hangende pootjes als een kleine parachute - en nog steeds zingend - neer in de boomtop. De kroon op het beeld van een eenzame vliegden op de heide!

9 Kniphorstbosch

kaart

- Bij grafheuvel LA en meteen smal paadje RA. Op Y-splitsing LA. Op brede zandweg RA (bij hunebed).

De route brengt je langs een hoge grafheuvel die al in de middeleeuwen Galgenberg genoemd werd. Prehistorische grafheuvels op opvallende plaatsen werden soms als executieplaats gebruikt. Voorbijgangers werden op deze manier gemaand om de regels en wetten van het land in acht te nemen, wilden ze niet eindigen als de gehangene op de berg... Op de heuvel ligt de grenssteen van de vroegere marken Anloo, Annen, Zuidlaren en Schipborg.

FOTO: HANS DEKKER

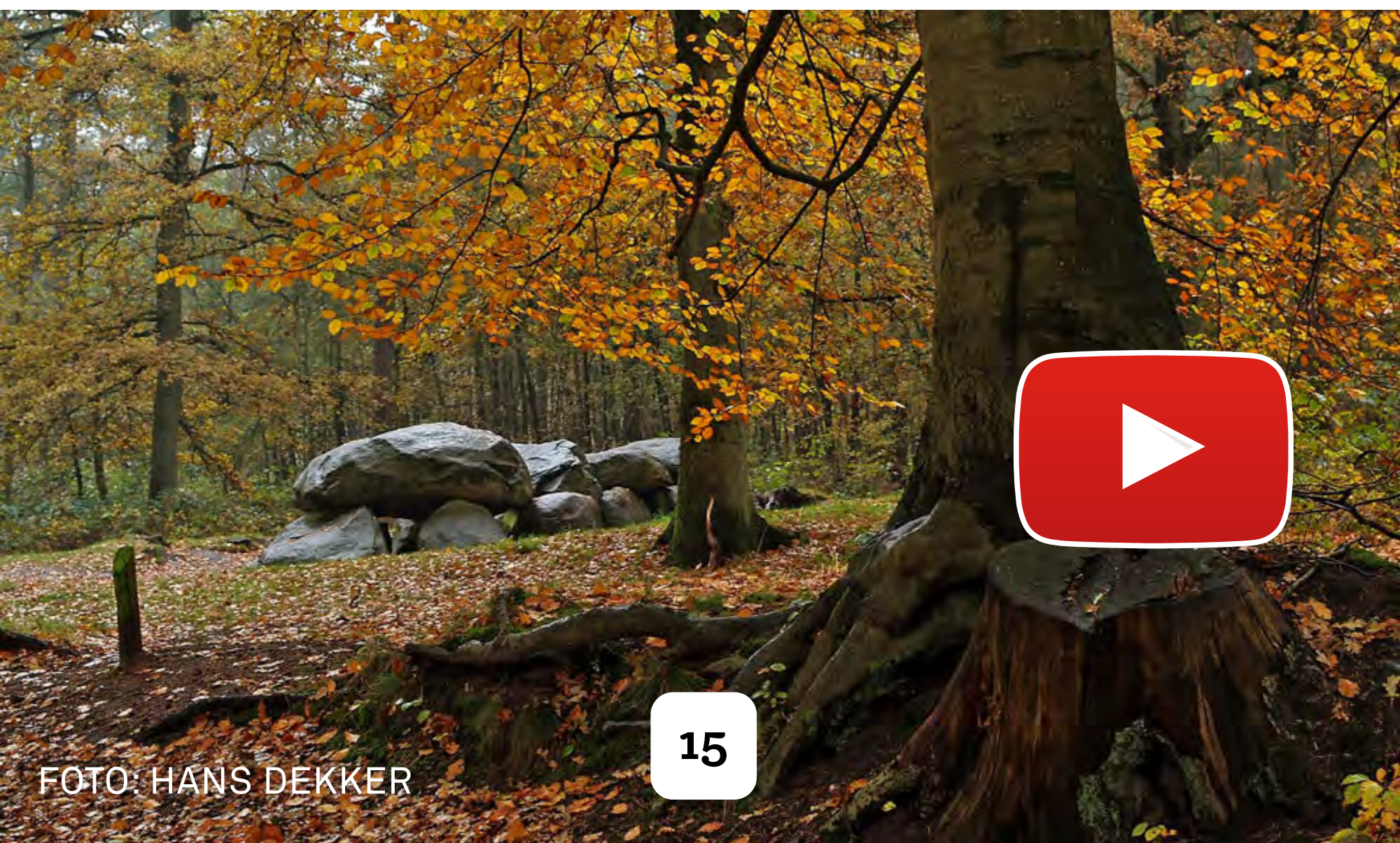
Voorbij de Galgenberg loop je het Kniphorstbosch in. Rond 1860 kocht notaris Casper Everhard Kniphorst 75 hectare heideveld rond de Noordesch van het dorp Anloo en liet het

met productiebos inplanten. Je vindt zijn graf op de begraafplaats van Anloo.

- 10** **Archeologisch reservaat** **kaart**
- Na 75 m. bij slagboom paadje LA. Na grafheuvels rechts aanhouden.
 - Blijf ongeveer rechtdoor lopen (zijpaden negeren) tot pad in de bocht van een zandpad uitkomt.
 - Hier LA en doorlopen naar de zandverstuiving. Direct na het zand tweede paadje RA.

Je realiseert het je pas als je er even over door-denkt. Hier in wat op het eerste gezicht de on-gerepte natuur van Strubben Kniphorstbosch lijkt, sta je eigenlijk op één grote prehistori-sche begraafplaats! Je bent al langs hunebed D7 gekomen en langs verschillende grafheu-vels waaronder de Galgenberg.

Je staat nu bij hunebed D8 en verderop kom je

langs de plek waar vroeger nóg twee hunebedden gelegen hebben. Ze zijn in 1992 door amateurarcheologen ontdekt.

In Strubben Kniphorstbosch liggen in totaal 62 grafheuvels uit steentijd, bronstijd en ijzertijd. Vanwege de aanwezigheid van zo'n opvallend groot aantal prehistorische grafmonumenten is Strubben Kniphorstbosch sinds 2000 een nationaal archeologisch reservaat.

11 Generaalsheuvel

kaart

- Op kruising RD paadje langs twee grafheuvels.
- Direct na grafheuvels op kruising RA. Volgende kruising RD naar zandweg met fietspad langs bosrand.

De route brengt je langs een grafheuvel die de Generaalsheuvel genoemd wordt. De naam dateert uit de tijd dat het Kniphorstbosch nog militair oefenterrein was. Het is een zogeheten meerperiodenheuvel uit de steentijd en de vroege bronstijd.

12 Druk verkeer over het veld

kaart

- Op zandweg RA en tweede smalle paadje LA over een wal.

Op allerlei plekken in Strubben Kniphorstbosch is het 'wasbordreliëf' van middeleeuwse karrensporen herkenbaar. In de middel-

eeuwen liep hier onder andere de belangrijke route van Groningen via Rolde naar Coevorden over het veld. Vanuit Zuidlaren reden de wagens op de galgenberg aan en vervolgens ging het richting van de kerktoren van Anloo. Op allerlei plekken in het gebied zorgde het drukke verkeer over de hei voor de vorming van zandverstuivingen.

13 Noordesch

kaart

- Einde paadje LA langs en over Noordesch.
- Op T-splitsing LA. Pad volgen tot aan de eerste ingang begraafplaats.

In 2008 is op de Noordesch een grote Romeinse muntschat gevonden. De schat bleek begraven in een grafveld dat in de steentijd en bronstijd in gebruik was.

14 Begraafplaats Anloo

kaart

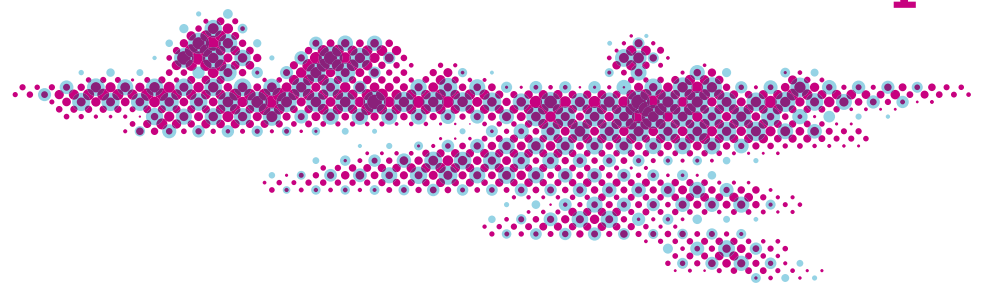
- Ga rechts door hek de begraafplaats op.
- Verlaat de begraafplaats bij de uitgang en vervolg de weg.
- Einde weg RA, eerste weg LA, Lunsenhof. Doorlopen tot de Homanshof. Einde wandeling.

Aan het eind van de wandeling gekomen moet je beslist even een stukje over de begraafplaats Anloo lopen. Het is een sfeervolle groene plek met prachtige oude graven en monumentale bomen. In 1828 besloot de gemeente Anloo op de Hazekamp de begraafplaats aan te leggen toen begraven binnen de bebouwde kom verboden werd. Op de begraafplaats vallen onmiddellijk de twee marmeren grafmonumenten van de familie Kniphorst op, vormgegeven in de beste traditie van de romantiek. Bij een knoestige oude boom ligt de in het groen 'verstopte' grafsteen van notaris Gerrit Kniphorst, de grondlegger van het bos dat nog steeds zijn naam draagt.

Het Drentse Landschap

Vakantie bij Het Drentse Landschap?

Stichting Het Drentse Landschap heeft een aantal prachtig gelegen vakantiewoningen in of vlakbij natuurgebieden. Het zijn zéér bijzondere woningen die herinneren aan het Drenthe van weleer. Buitenlevenvakanties.nl

Stichting Het Drentse Landschap

Bel tijdens kantooruren (0592) 313 552

www.drentslandschap.nl

Volg ons op:

Teksten: Bertus Boivin

Routeadvies: Roelof Huisman

Coördinatie: Hanna Schipper

Topografie: BRT Achtergrondkaart © Kadaster/
OpenStreetMap (CC BY 4.0).

Vormgeving: Smartmobiletour.nl